

Nieuw archeologisch onderzoek in Romeins Velzeke naar aanleiding van recente wegenwerken

Om het totaalbeeld van de Romeinse nederzetting van Velzeke verder te kunnen vervolledigen, blijft het onderzoek van nieuwe 'puzzelstukjes' belangrijk. Daarom voerde SOLVA in 2024/2025 archeologisch onderzoek uit bij de geplande wegenwerken van het Agentschap Wegen & Verkeer, Aquafin, Farys en Stad Zottegem.

De opgraving aan het bufferbekken met de kerk van Velzeke op de achtergrond.

De opgraving ter hoogte van een **bufferbekken** situeert zich aan de zuidelijke rand van de Romeinse nederzetting ('vicus'). De enorme densiteit aan archeologische sporen wijst op een zeer intensief gebruik van dit terrein gedurende de Romeinse periode.

De zuidelijke **grens van de vicus** is hier duidelijk zichtbaar. In een vroege fase lijken we ons te bevinden op **achtererven** van meer noordelijk gelegen bewoning. Men legde een waterput aan met daaronder enkele drenkpoelen en beerkuilen.

In de loop van de 2de eeuw werden nog veel meer kuilen op het terrein gegraven, vermoedelijk in de eerste plaats om leem te ontginnen en voor artisanale doeleinden. Verschillende kuilen werden nadien volgestort met nederzettingsafval. De vondsten getuigen van een rijke cultuur op deze plaats, op basis van onder meer geïmporteerd luxe-aardewerk, sieraden en zelfs enkele zilveren munten. Opvallend is dat de kuilen vaak smeedslakken of fragmenten van ovenwanden bevatten, wat duidt op **artisanale activiteiten** in de directe omgeving.

Op een bepaald moment is deze zone van de vicus ook in gebruik voor **rituele of religieuze activiteiten**. Dat leiden we af door de aanwezigheid van verschillende kuilen waarin offers zijn begraven zoals een dump van 33 intacte drinkbekers, een intacte bronzen schaal en een rituele schenkan.

Detail van een dump Romeinse drinkbekers.

In de 3de eeuw bouwde men op deze locatie een **gebouw met een stenen fundering**. Voor de fundering gebruikte men de lokale Balegemse steen. Stenen funderingen zijn helemaal niet courant in de Romeinse periode en ze getuigen van een zekere status van het gebouw. Ze worden enkel gevonden bij villa's en openbare gebouwen met militaire, administratieve of religieuze functies.

Inscriptie van de naam van een zekere Halconius.

Onder de stenen fundering van het gebouw, was een **hond** begraven als een bouwoffer.

Het offeren van honden is wel een gekend fenomeen uit historische bronnen zoals Plinius de Oudere of Varro. Ze werden vooral gebruikt bij bepaalde zuiverings- of genezingsrituelen. Het kan erop duiden dat men het terrein eerst wou 'zuiveren' alvorens het nieuwe gebouw op te trekken.

De resten van een Romeinse hond worden vrijgelegd.

Aan de rand van de opgraving vonden de archeologen een zeer brede **Romeinse weg**. De fundering van de weg bestond uit rolkeien en een dik pakket Romeinse dakpannen.

Bij de archeologische opvolging van de rioleringswerken in de **Opstalstraat** in juni 2025, kwam een Romeinse **waterput** aan het licht. De huidige Opstalstraat bevindt zich gedeeltelijk binnen de Romeinse nederzetting van Velzeke, maar de exacte grens is niet gekend waardoor de locatie van de put heel interessant is voor onze kennis van de spreiding van de Romeinse nederzetting. Het is de tweede stenen waterput gevonden in de Romeinse nederzetting. De put was opgebouwd met grof gehouwen Balegemse kalkstenen.

In de **Windmolenstraat** werden restanten van bewoning uit de 1ste eeuw gevonden en in de **Slachthuisstraat** werd dan weer de noordelijke grens van de Romeinse nederzetting gevonden.

Romeinse stenen waterput in de Opstalstraat.